

6. 12. 2007

ID: 51913

Neoprávněný odběr elektřiny

Důsledky neoprávněného odběru nese odběratel, aniž by bylo nutno zkoumat nejen jeho zavinění, ale i zjišťovat, kdo skutečně měřicí zařízení poškodil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1102/2006, ze dne 15.10.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně P. e., a. s., proti žalovanému ing. J. M, zastoupenému advokátem, o zaplacení částky 145 072,30 Kč s přísl., vedené u Městského soudu v P. pod sp. zn. 35 Cm 129/2001, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v P. ze dne 26. dubna 2006 č.j. 11 Cmo 263/2005-137, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Městský soud v P. rozsudkem ze dne 3. března 2005, č. j. 35 Cm 129/2001 - 93, zamítl žalobu žalované na úhradu částky 145 072,30,- Kč a rozhodl o nákladech řízení.

Na základě dokazování zjistil soud prvního stupně, že žalovaný podepsal dne 3. 12. 1993 přihlášku k odběru elektrické energie č. 00987 a dne 9. 12. 1993 uzavřel s žalobkyní smlouvu č. 75364 o dodávce a prodeji elektrické energie pro odběrní místo v Š. ul. v P. - H. sloužící provozu školní jídelny. Dne 23. 2. 1999 byl v sídle provozovny žalovaného odebrán elektroměr pro nezaplacení zálohy ve výši 41 615,- Kč. Dále bylo podle zápisu o neoprávněném odběru č. 116/99 ze dne 23. 3. 1999 zjištěno při odebrání jističe č. 5538132 v místě uvedené provozovny žalovaného podezření na poškození měřicího zařízení. Z posudku znalce ustanoveného žalobkyní bylo zjištěno, že u elektroměru č. 5538132 jde o falzifikáty levé i pravé plomby, číslice jsou poškrábány cizím nástrojem, vychýleny z osy a přístroj neodpovídá kalibraci. Žalovaný užíval provozovnu na základě nájemní smlouvy ze dne 13. 9. 1993, která byla sjednána na dobu určitou do 31. 12. 1998. Podle protokolu o předání pronajatých prostor ze dne 15. 2. 1999 předal žalovaný předmět nájmu pronajímateli, při předání byl zjištěn stav elektroměru. Žalovaná vyúčtovala žalobci fakturou č. 10128679 částku 19.991,40 Kč za odběr elektrické energie v období od 8. 12.1998 do 23. 2. 1999, množství fakturované energie činilo 5448 kWh. Opravnou fakturou téhož čísla ze dne 4. 5. 1999 žalobkyně vyúčtovala žalovanému za totéž období částku 135.072,30 Kč za neoprávněný odběr. Z dalších dokladů soud prvního stupně zjistil, že spotřeba elektrické energie žalovaného nepřekročila za 6 měsíců 19589 kWh. Žalovaný po ukončení nájemního vztahu a vyklizení provozovny odběr energie neodhlásil, protože nevěděl, že je to nutné.

Při právním posouzení věci vycházel soud prvního stupně z ust. § 409 obch. zák. upravujícího uzavření kupní smlouvy, dále ze speciální úpravy obsažené v ust. § 22 odst. 1 písm. d) zák. č. [222/1999](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o S. e. i. definující neoprávněný odběr elektřiny a ust. § 7 a přílohy č. 4 vyhl. č. [169/1995](#) Sb., kterou se stanoví podrobnosti o podmínkách dodávek elektřiny a o způsobu výpočtu škody vzniklé dodavateli neoprávněným odběrem elektřiny. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že spotřeba vyúčtovaná první fakturou koresponduje se stavem elektroměru podchyceným při předání prostor pronajímateli dne 15. 2. 1999, přičemž při odpojování elektroměru nebyly vyjádřeny žádné pochybnosti o jeho řádném fungování. Žalovaný měl sice podle názoru soudu prvního stupně řádně smlouvu vypovědět a vyrozumět žalobkyni, že s ohledem na ukončení nájemního vztahu nemá dále zájem na dodávce elektřiny, ale přes toto pochybení skončil vztah obou smluvních stran před zjištěním poškození elektroměru. Žalovaný neměl po datu 15. 2. 1999 právní zájem na odběru elektrické energie a odběr zjištěný dne 22. 2. 1999 odpovídal průměrné spotřebě. Proto nebyl důvod, aby se zaměstnanci žalobkyně domnívali, že elektroměr byl poškozen. Žalobkyně pochybila, když po vyúčtování spotřeby zjištěné posledním uvedeným odečtem vyúčtovala žalovanému neoprávněný odběr v rozporu s ust. § 7 odst. 4 cit. vyhl. a neprokázala, že žalovaný poškodil elektroměr. Soud prvního stupně tedy žalobu zamítl.

Rozsudek soudu prvního stupně napadla žalobkyně odvoláním, jemuž odvolací soud ve svém rozsudku ze dne 26. dubna 2006, č.j. 11 Cmo 263/2005-137, vyhověl v plném rozsahu a rozsudek soudu prvního stupně změnil ve prospěch žalobkyně. Odvolací soud, na rozdíl od soudu prvního stupně, dospěl k závěru, že závěr soudu prvního stupně, podle nějž došlo ke skončení právního vztahu mezi účastníky dne 23. 2.1999, kdy byl elektroměr odpojen pro

nezaplacení zálohy, je nesprávný. Žalovaný žalobkyni neoznámil ukončení odběru a k odebrání elektroměru tak došlo až 23. 3. 1999, kdy byl zjištěn i neoprávněný zásah do elektroměru. Důsledky tohoto zásahu je nutno posoudit podle ust. § 22 zák. č. 222/1994 Sb. Podle odst. 1 písm. d) cit. ust. je neoprávněným odběrem elektriny mezi jiným i odběr měřicím zařízením, na němž bylo porušeno zajištění proti neoprávněné manipulaci. Podle odst. 2 cit. ust. se způsob výpočtu škody vzniklé dodavateli neoprávněným odběrem stanoví vyhláškou ministerstva. Jde o vyhl. č. 169/1995 Sb., která upravuje způsob výpočtu náhrady v ust. § 7. Není-li možno zjistit dobu trvání neoprávněného odběru, má se za to, že trval od dne následujícího po provedení posledního pravidelného odpočtu měřicího zařízení dodavatelem. Podle § 7 odst. 9 cit. vyhl. se za poškození měřicího zařízení proti neoprávněné manipulaci stanoví výše úhrady podle tabulky uvedené v příloze č. 4 vyhlášky. Podle této přílohy činí výše úhrady v případě odběratele kategorie C částku 10 000,- Kč. Podle § 15 odst. 9 energetického zákona je odběratel povinen udržovat odběrné elektrické zařízení ve stavu, který odpovídá technickým normám a právním předpisům upravujícím bezpečnost práce a poskytovat technické údaje o něm dodavateli. Výše uvedená zákonná úprava je vybudována na principu objektivní odpovědnosti za škodu vzniklou neoprávněným odběrem, a to bez ohledu na to, kdo zajištění proti neoprávněné manipulaci porušil. Za škodu takto vzniklou činí zákon bez dalšího odpovědným odběratele. Se zřetelem na to, že výpočet škody je fiktivní podle pravidel daných vyhláškou, nemůže hrát roli stav spotřeby vykázaný na elektroměru při jeho odebrání ani průměrná spotřeba elektrické energie vykazovaná žalovaným. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobě vyhověl. Dále přiznal žalobkyni úroky z prodlení a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním opírajícím se o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a spatřujícím jeho důvodnost v nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.) a vadných skutkových zjištěních. Namítá, že odvolací soud nevzal v úvahu základní skutkové zjištění, že žalobce provedl dne 23. 2. 1999 odečet měřicího zařízení, při kterém nezjistil neoprávněný odběr, ponechal měřicí zařízení na místě odběru a vyúčtoval spotřebu podle odečtu při odpojení dodávky elektrické energie za období od 9. 12. 1998 do 23. 2. 1999. Odvolací soud tento poslední odečet zcela pominul a tím pominul i existenci vyvratitelné a podle dovolatele nevyvrácené domněnky podle § 7 odst. 4 věty druhé vyhl. č. 169/1995 Sb. o tom, že není-li možno zjistit termín neoprávněného odběru, má se za to, že trval od dne následujícího po provedení posledního pravidelného odečtu měřicího zařízení dodavatelem. Podle dovolatele lze za poslední odečet považovat právě onen odečet z 23. 2. 1999, na jehož základě vystavila žalobkyně žalovanému závěrečné vyúčtování. Do tohoto dne nepovažuje dovolatel odběr za neoprávněný. Pokud žalobkyně postupovala opačně, bylo to nesprávné a neoprávněné. Odvolací soud měl zamítavý rozsudek soudu prvního stupně potvrdit, neboť podle názoru dovolatele byla domněnka o neoprávněném odběru za žalované období od 9. 12. 1998 do 23. 2. 1999 byl v řízení před soudem prvního stupně vyvrácena. Dále vyšel odvolací soud podle dovolatele z nesprávného názoru, že odpovědnost za poškození prostředků proti neoprávněné manipulaci má vždy odběratel bez ohledu na to, kdo zařízení poškodil. Přiznal proto jako součást sporné částky i náhradu škody ve výši 10 000,- Kč podle přílohy č. 4 výše uvedené vyhlášky. Podle dovolatele může mít žalobkyně nárok na náhradu škody výhradně proti osobě, která elektroměr poškodila, a v řízení nebylo prokázáno, že by touto osobou měl být žalovaný. S ohledem na svoje stanoviska navrhuje dovolatel, aby Nejvyšší soud České republiky rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k novému řízení.

K dovolání žalovaného podala vyjádření žalobkyně. Ztotožnila se v něm s rozsudkem odvolacího soudu a upozornila na to, že v mnoha případech není možno zjistit neoprávněný odběr bez demontáže celého odběrního místa. Zákon proto přenesl povinnost udržovat odběrné elektrické zařízení v řádném stavu na odběratele a dal mu právo nechat měřicí zařízení přezkoušet, má-li odběratel pochybnosti o správnosti údajů měření nebo zjistí-li závadu na měřicím zařízení. Žalobkyně se ztotožnila se zjištěním soudu prvního stupně o tom, že neoprávněný odběr byl zjištěn až při odebrání měřicího zařízení dne 23. 3. 1999. Odebráním většinou končí smluvní vztah, žalobkyně proto podrobněji zkoumala stav zařízení. Podle názoru žalobkyně právní úprava neoprávněného odběru elektriny předpokládá objektivní odpovědnost odběratele. Postačuje tedy zjištění, že v rozporu se zákonem odebíral elektřinu měřicím zařízením, na němž bylo porušeno zajištění proti neoprávněné manipulaci. Výpočet úplaty za dodávku elektriny a náhrady škody za poškození měřicího zařízení je v tomto případě stanoven právním předpisem a průměrná spotřeba nemá z tohoto pohledu právní význam. Pokud jde o odečet, trvá žalobkyně na svém stanovisku, že se dne 23. 2. 1999 nejednalo o pravidelný odečet. Podle kupní smlouvy uzavřené mezi žalobkyní a žalovaným byl způsob úhrad dodané energie stanoven na čtvrtletní období a tomu odpovídaly i termíny odečtů spotřeby. Odpojení dodávky elektriny a měřicího zařízení proběhlo 2 měsíce po pravidelném odečtu. Žalobkyně se domnívá, že příslušná ustanovení zákona a vyhlášky jsou sankční povahy a mají postihovat neoprávněné odběry elektrické energie. Domnívá se, že odvolací soud rozhodl správně a navrhuje zamítnutí dovolání.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen "Nejvyšší soud") jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Proti měnícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písmo a) o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Pokud jde o důvodnost dovolání, naplňují dovolací tvrzení dovolatele po obsahové stránce dovolací důvod nesprávného právního posouzení. Právní posouzení věci je činnost soudu spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy a v učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná či nikoli.

Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, která byla správně určena, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Námítky žalovaného uplatněné v dovolání zpochybňují správnost závěrů odvolacího soudu při hodnocení otázky, zda byl postup žalobkyně oprávněný. Pokud jde o druhý důvod, který dovolatel formuluje jako „vadná skutková zjištění“, nejedná se o důvod přípustnosti dovolání podle ust. § 241a odst. 3 o. s. ř., neboť z textu dovolání vyplývá, že rozhodování soudů obou stupňů vycházelo plně z provedeného dokazování. Je zřejmé, že i v tomto případě nesouhlasí dovolatel s právním posouzením zjištěného skutkového stavu a důvod dovolání spočívá i v tomto případě v nesprávném právním posouzení věci.

V posuzovaném případě jde o závazkový vztah mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. S ohledem na to, že se jedná o vztah smluvních stran, které jsou podnikateli, existující v roce 1999, je nutno aplikovat právní úpravu tehdy účinnou, tedy obchodní zákoník před novelizací zák. č. 370/2000, zák. č. [222/1994](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o Státní energetické inspekci, ve znění zákona č. [83/1998](#) Sb. a vyhl. č. [169/1995](#) Sb. kterou se stanoví podrobnosti o podmínkách dodávek elektřiny a o způsobu výpočtu škody vzniklé dodavateli neoprávněným odběrem elektřiny.

Pro posouzení dané věci je významné, zda trval smluvní vztah žalobkyně a žalovaného a zda ustanovení § 22 odst. 1 zákona určuje kogentním způsobem postup v situaci, kdy je poškozeno zajištění elektroměru proti neoprávněné manipulaci. Podle uvedeného ustanovení je neoprávněným odběrem elektřiny a) odběr bez uzavřené smlouvy nebo v rozporu s uzavřenou smlouvou, b) odběr z té části zařízení, kterou prochází neměřená elektřina, c) odběr bez měřicího zařízení nebo měřicím zařízením, které v důsledku zásahu odběratele odběr buď nezaznamenává, nebo zaznamenává odběr menší než skutečný, d) odběr měřicím zařízením, které nebylo připojeno dodavatelem nebo na kterém bylo porušeno zajištění proti neoprávněné manipulaci. Podle § 22 odst. 2 zákona způsob výpočtu škody vzniklé dodavateli neoprávněným odběrem stanoví Ministerstvo průmyslu a obchodu vyhláškou. Ta byla vydána pod č. [169/1995](#) Sb. (dále jen vyhláška“), přičemž způsob výpočtu škody vzniklé dodavateli neoprávněným odběrem upravuje § 7 vyhlášky.

Pokud jde o posouzení právní povahy těchto ustanovení, vyšel Nejvyšší soud z ustanovení § 2 odst. 3 občanského zákoníku, jež je obecným ustanovením pro oblast soukromoprávních vztahů (s výjimkou třetí části ObchZ), účastníci občanskoprávních vztahů si mohou vzájemná práva a povinnosti upravit dohodou odchylně od zákona, jestliže to zákon výslovně nezakazuje a jestliže z povahy ustanovení zákona nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit. Vzhledem k tomu, že úprava obsažená v energetickém zákoně má též důsledky veřejnoprávní (podle § 39 odst. 3 písm. f) zákona může Státní energetická inspekce uložit kontrolovaným osobám pokutu za neoprávněný odběr elektřiny, plynu nebo tepla), není možné, aby účastníci právních vztahů při dodávce elektřiny (ale i plynu a tepla) sami určovali, co je, či není neoprávněným odběrem s následky, které jsou upraveny v § 22 odst. 2 zákona.

Podle § 22 odst. 1 písm. d) cit. zákona se za neoprávněný odběr považuje i odběr měřicím zařízením, na kterém bylo porušeno zajištění proti neoprávněné manipulaci. Ve spojení s ust. § 15 odst. 9 cit. zákona, které stanoví povinnost odběratele udržovat odběrné elektrické zařízení ve stavu, který odpovídá technickým normám a právním předpisům na úseku bezpečnosti práce, a poskytovat technické údaje o něm dodavateli, je zřejmé, že je péče o řádný technický stav měřicího zařízení zákonem svěřena odběrateli. Při poškození zařízení sloužícího k zajištění proti neoprávněné manipulaci je tudíž nerozhodné, kdo toto zajištění porušil a zda odběratel o tomto porušení věděl. Důsledky neoprávněného odběru nese odběratel, aniž by bylo nutno zkoumat nejen jeho zavinění, ale i zjišťovat, kdo skutečně měřicí zařízení poškodil.

Pokud jde o posouzení, zda výše uvedené povinnosti žalovaného trvaly, je nutno vycházet ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně. Vyplývá z nich, že žalovaný po ukončení nájemního vztahu a vyklizení provozovny

odběr energie neodhlásil, jeho smluvní vztah k žalobkyni tedy stále trval. Žalovaný byl v důsledku toho povinen postupovat podle cit. zákona a nést i případné majetkové následky spojené s neoprávněným odběrem elektřiny.

Ustanovení § 22 odst. 11 cit. zák. odkazuje, pokud jde o výpočet škody vzniklé dodavateli neoprávněným odběrem, na prováděcí předpis (vyhlášku Ministerstva průmyslu a obchodu). Pravidla chování uvedená v prováděcím předpise musí vycházet ze zákonného zmocnění s tím, že upravují pouze podrobnosti rámcových řešení uvedených v zákoně. Jestliže jsou ust. § 15 a § 22 kogentní a koncentrují povinnosti spojené s řádným měřením odběru energie u odběratele, potom má totožný charakter i navazující ust. § 7 prováděcí vyhlášky. Pokud tedy určuje pravidla výpočtu škody způsobené dodavateli neoprávněným odběrem, je nutno je aplikovat jako kogentní speciální úpravu stanovící rozsah kompenzací za neoprávněný odběr, které je odběratel povinen dodavateli elektrické energie zaplatit.

Pokud jde o námitku, že odečet byl uskutečněn při odpojení dodávky energie dne 23. 2. 1999, zastává Nejvyšší soud názor, že je nutno respektovat ust. § 7 odst. 4 vyhl. č. [169/1995](#) Sb., které upravuje vyvratitelnou domněnku pro případy, kdy není možno zjistit dobu trvání neoprávněného odběru. V těchto případech se má za to, že neoprávněný odběr trval od následujícího dne po provedení posledního pravidelného odečtu měřicího zařízení dodavatelem. Pravidelným odečtem je v této souvislosti nutno rozumět odečet, který se podle uzavřené smlouvy provádí za účelem fakturace a placení dodávky elektrické energie. Jde o východisko uznané oběma smluvními stranami jako závazné pro plnění platební povinnosti odběratele, proto z něj vychází i majetkové řešení pro případy neoprávněného odběru. Odečet, který prováděli pracovníci žalobkyně dne 23. 2. 1999 nebyl tohoto charakteru – šlo o zjištění spojené se sankcí za nezaplacení zálohy, tedy odečet mimořádný, k němuž by za normálního průběhu závazkového vztahu vůbec nedošlo.

Nejvyšší soud dospěl proto v dovolacím řízení k závěru, že právní názor odvolacího soudu odpovídá platné právní úpravě, odvolací soud zjištěný skutkový stav správně podřadil příslušným právním normám, které správně vyložil i aplikoval. Posoudil proto věc z hlediska právního správně a dovolání žalovaného není důvodné. Nejvyšší soud je proto ve smyslu ust. § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)